

Negen dagen

Van Toni Jordan verscheen eveneens bij Artemis & co

Alles telt

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de boeken van uitgeverij Artemis & co? Meldt u zich dan aan voor de nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijartemis.nl

Toni Jordan

Negen dagen

Vertaald door
Noor Koch

Artemis & co

ISBN 978 90 472 0340 7

© 2012 Toni Jordan

© 2013 Nederlandse vertaling Artemis & co,
Amsterdam en Noor Koch

Oorspronkelijke titel *Nine Days*

Oorspronkelijke uitgever The Text Publishing Company,
Melbourne, Australië

Omslagontwerp Janine Jansen

Omslagillustratie © Helen Lyon/Millennium/Hollandse Hoogte

Foto auteur © Darren James

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Voor Robbie,
voor alles, natuurlijk

Opmerking van de schrijfster

Voor dit boek heb ik me laten inspireren door een foto uit de collectie oorlogsfoto's van *The Argus* in de State Library of Victoria. Wie er op de foto staan is nooit achterhaald. Connie Westaway en Jack Husting zijn fictieve figuren. Hun lot is niet dat van de personen op de foto.

Kit

Op sommige dagen hoeft er maar een vaag streepje licht door de gordijnen te piepen en *bam!* Je springt uit bed alsof de duivel je op de hielen zit, alsof je de hele nacht op de dag hebt liggen wachten om je benen te kunnen bewegen. Die zijn ongedurig, verlangen naar actie, zoals wanneer je in de bioscoop zit te wachten tot de film begint. Wat zou er vandaag gebeuren, denk je. Zo gaat het meestal. Maar ik had geen zin om op te staan en daaruit had ik moeten opmaken dat het fout zou gaan. De lakens voelden zwaar, leken te zeggen: Kit! Je kunt maar beter niet in beweging komen!

Ik kijk naar ma in het andere bed. Ze is diep in slaap, met haar gezicht naar de muur gewend, een bult onder haar deken, een stapel jassen en truien, en zelfs vaders oude kleren die ze uit de ladekast heeft gehaald. Francis ligt naast me: open mond, roze en wit, tanden die als grafstenen in een marshmallow zijn geplant. Hij klinkt als een koe die een fluitje heeft ingeslikt. Speeksel druipt van zijn kussen. Ma en ik hebben de pech dat we een kamer met Francis moeten delen. Connie heeft mazzel. Die heeft een kampeerbed in het washok omdat jongedames nu eenmaal meer privacy nodig hebben dan jongens en moeders. Moet je dat gesnurk horen! Op een dag zal een arme meid met Francis moeten trouwen en dan zal ze de rest van haar leven nooit meer lekker slapen. Ze zal zulke dikke wallen onder haar ogen krijgen dat ze er een stormvloed mee kan keren. Moet je hem zien. Het grote brein, de hoop der natie. Francis heeft nergens last van, want hij

mag nog ruim twee uur blijven liggen, terwijl ik heel stil moet zijn om zijne koninklijke hoogheid niet te storen, ook al zou dat hem volgens mij geen kwaad doen.

En het wordt er niet beter op, want ik lijk wel een duik in de Yarra te nemen, zo koud is het, dus doe ik alsof ik Mawson de poolreiziger ben, kleeft me zo snel als ik kan aan en loop op mijn tenen langs de kamer van mevrouw Keith, want die slaapt altijd tot een uur of tien, en dan ben ik bij de achterdeur, waar mijn schoenen staan te wachten. De lucht slaat in mijn gezicht, waardoor ik meteen klaarwakker ben. Zo dadelijk zal de hemel roze twinkelen en zullen de sterren verdwijnen om zelf een dutje te gaan doen, maar in het koude donker kun je al voelen dat de stad wakker wordt. Als ik langs het huis zou kijken, voorbij het hek naar Rowena Parade, zou ik mannen in smerige werkschoenen en met een versleten jas strak om zich heen getrokken de hoek om zien komen om door Lennox Street en Swan Street naar de IXL-fabriek te lopen, of iets verder naar de Bryant and May-luciferfabriek. Ik kan het stampen haast horen, werkschoenen op kasseien, zie ze voor me met hun pet diep over hun oren. Die kerels, dat zijn de arbeiders. Er zijn ook anderen die in wit overhemd, stropdas en gilet en met een hoed op hun hoofd en een krant onder hun arm door Lennox Street naar Swan Street lopen om daar de tram naar het centrum te nemen. Ons huis hier in Rowena Parade staat op de plek waar mannen onderverdeeld worden in arbeiders en klerken.

Ik ben een van de arbeiders. Als de wind uit een bepaalde richting komt, kun je op ons achterplaatsje alle fabrieken van Richmond ruiken. Tussen de *football*-finale en Pasen dringt eerst de warme zoete geur van jam je neus binnen, dan die van tomaatensaus en daarna die van gebrande mout en hop. Maar hartje winter zoals nu ruik je alleen de looierij en de Yarra en lijkt de strontkar een vaste plek in het steegje te hebben, dus ik blijf niet rondhangen om die stank in te ademen.

Op ons achterplaatsje werkt het gras zich tussen de stenen en de scheuren in het pad omhoog. Het gras heeft witte puntjes en

knispert onder mijn schoenen. Ik ben King Kong die hutten van inboorlingen verplettert. *Knerp, knerp*. Sorry, inboorlingen. Dan loop ik door het hek het steegje in, sla de hoek om en schuif bij de Hustings de grendel opzij.

Op het erf maak ik de bovenhelft van de staldeur open en daar is-ie, Charlie de vuurspuwende draak. Hij knikt en schudt daarna zijn hoofd, alsof hij water in zijn oren heeft. Dat is Paards voor: Leuk dat je er bent. Ik wrijf mijn handen over elkaar en blaas erop, want zoals ma zegt: 'Kit, het is niet grappig om koude handen op het warme lijf van een ander te leggen.' Vooral niet 's ochtends vroeg op Francis' achterwerk onder zijn nachthemd, bedoelt ze daarmee. Wij hebben een heel ander idee over wat grappig is, ma en ik. Bovendien is Francis ermee begonnen.

Wanneer mijn handen warm zijn, geef ik klopjes op de ster tussen Charlies ogen en daarna krauw ik hem achter zijn oren en duwt hij zijn hoofd in mijn hand en stampt met zijn vlossige hoeven. Doorgaan, zegt hij. Klopjes blijven geven, blijven krauwen. Charlie is het slimste paard ter wereld en dus snuffelt hij langs mijn arm naar beneden. Hij pikt altijd de goede broekzak uit. Charlie vergist zich nooit. Vandaag: een verschrompelde appel uit het steegje, waar één hap uit is. Vakbondsbijdrage, zeg ik. Een kleine inhouding voor de arbeider, zijnde ik. Ik leg de appel op mijn vlakke hand, gekriebel en dan verdwijnt hij in zijn mond en twee keer kauwen later is de appel verzwolgen.

'Jongen,' zeg ik, 'er is veel te veel werk aan de winkel om hier de hele dag te blijven lummelen.'

Hij knikt en hinnikt om aan te geven dat hij me heeft gehoord. Voordat meneer Husting naar buiten komt, haal ik een emmer en vul de drinkbak bij met water uit de pomp aan de andere kant van het erf, meet de haver af en doe de hooikist goed dicht, want als er een muisje in kruipt, zou dat nog weleens een staartje kunnen krijgen. Terwijl Charlie eet, mest ik de stal uit. Charlie heeft goede darmen, zoals mijn opoe zou zeggen. Mijn opoe heeft het vaak over respect, met name over mijn gebrek daaraan, en er zijn maar twee soorten mensen die ze waardeert: koning George en

koningin Elizabeth en de prinsesjes, van wie ze foto's uit de *Women's Weekly* knipt die ze op de keukenmuur hangt, en mensen met goede darmen. Volgens mij bepaalt de stoelgang van de koning de wisseling van de wacht.

Ik borstel Charlie net zolang tot hij glanst. Lange rechte halen. Dat vindt hij fijn. De eerste indruk is heel belangrijk, jongen, zegt meneer Husting altijd. Dus ik ga nog liever de straat op in mijn nachthemd dan dat de klanten zien dat Charlie er niet op z'n paasbest uitziet. Net als ik het erf weer op loop, komt meneer Husting in pak en gebreid gilet en met vingerloze handschoenen aan door de achterdeur naar buiten. Hij ziet er moe uit. Zijn wangen hangen slap. Hij groet me en vraagt hoe het met Charlie gaat.

'Hij ziet eruit als een plaatje, baas.'

'Goed zo, Kit.' Hij woelt door mijn haar, wat maar heel weinig mensen van me mogen omdat ik al veertien ben, geen kind meer, maar meneer Husting is mijn baas en daarom mag hij bepaalde dingen die anderen niet mogen.

'Dat paard ziet er blakend uit. Beter dan Catalogue.' En dan steekt meneer Husting zijn hand gestrekt uit en daar ligt geen appel op, maar een shilling. 'Voor jou, Kit.'

Woepie! Een hele shilling is genoeg om het Glacarium binnen te komen als ik me klein maak. Schaatsen op ijs. Stel je voor. Misschien komt het vandaag toch nog goed. Ik moet er alleen wel voor zorgen dat Francis de shilling niet vindt. Ik zal 'm verstoppen op een plek zoals die van Connie, een losse steen onder in de zijmuur van ons huis. Ze weet niet dat ik die heb ontdekt, maar er zijn niet veel dingen die ik niet in de gaten heb. Ik stop het muntje in mijn zak en precies op dat moment klinkt het geluid van een raam dat boven omhoog wordt geschoven en hangt mevrouw Husting, nog in haar nachthemd en met een sjaal om, er half uit.

'Goedemorgen, lieverd,' roept meneer Husting.

'Goedemorgen, mevrouw Husting,' zeg ik. 'Fijn u te zien. Hoe gaat het met u op deze zonnige dag?'

Ze kijkt me aan met haar bekende blik, de blik die ze op mij

oefent voor het geval ze op een dag het raam openschuift en er dan een berg rotte vis op haar erf ligt.

‘Sylvester. Heb je die jongen een penny gegeven?’

‘Nee, lieverd.’

‘Die sjaal staat u heel goed, mevrouw Husting,’ roep ik.

‘Want je weet toch dat we al een heel redelijk loon direct aan zijn moeder betalen?’

‘Ja, dat weet ik, schat.’

‘Prachtig, die kleur blauw. Past bij uw ogen.’

‘Ik vraag me af of er in de stad nog meer mensen zijn die de godganse dag zo’n joch om zich heen hebben en voor dat voorrecht moeten betalen. In een omtrek van drie kilometer zijn honderden jongens die heel graag willen werken, brave jongens, geen nietsnutten. Geen jongens die kansen verkwanselen.’

‘Ik ga vandaag bij de Shearers langs,’ zegt meneer Husting. ‘Ze gaan verhuizen. Het bed van hun dochter hebben ze niet meer nodig, nu ze getrouwd is. En een stel stoelen. En nog een zo goed als nieuwe fiets en een oude koperen ketel. Ik kom langs de winkels.’

‘Zuurtjes en toffees. En zorg dat je niet te laat thuiskomt. Ik heb een mooi stuk biefstuk en Elsie maakt bloemkool met kaassaus. Ik denk dat Jack al heel lang geen bloemkool met kaassaus als die van Elsie heeft gehad.’

‘Hij was nog helemaal van de wereld toen ik langs zijn kamer liep, net als toen hij nog klein was,’ zegt meneer Husting.

‘Hij is vast moe van de reis,’ zegt ze.

De afgelopen week heb ik elke steen op het erf geboend en de vensterbanken geschilderd en onkruid gewied in de tuin, terwijl mevrouw Husting en Elsie het huis van onder tot boven hebben schoongemaakt omdat Jack gisteren thuis zou komen. Dat leek me de grootste tijdsverspilling sinds de keer dat we van de broeders de inktpotten moesten schoonmaken. Als ik na anderhalf jaar zou terugkomen bij ma en Connie, zou het me heus niet opvallen dat er nergens in de tuin onkruid stond. Maar de Hustings zijn niet de enigen. Het lijkt wel of er overal mensen in

actie komen om ervoor te zorgen dat alles er piekfijn uitziet.

Mevrouw Husting wil net het raam dichtdoen, maar dan ziet ze mij weer staan, met Charlies borstel in mijn ene hand die gevoelloos wordt van de kou, en de andere, die diep in mijn zak de shilling omklemt. 'En zorg dat dat joch daar de aarde van het tuingereedschap boent zonder het te mollen.'

'Aarde?' vraag ik. 'Dat is dat bruine spul, toch?'

Ze kijkt me aan met een blik waarvan ijzer zou smelten. Het is me een raadsel waarom Amerika geen mariniers de straat in heeft gearachuteerd om haar mee te nemen, want mevrouw Husting zou een geheim wapen kunnen zijn voor hun regering. Als ze haar hoofd nog een centimeter verder draait, zou haar blik mij missen en de stal in brand steken. Charlie snuift. Zelfs hij voelt het.

'Zodra we terug zijn van de middagronde zal ik hem dat laten doen,' zegt meneer Husting.

'Hou hem in de gaten,' zegt ze. 'Ik ken zijn soort.'

Als ze het raam dichtdoet, glimlacht meneer Husting weer naar me en tikt tegen zijn neusvleugel. 'Die shilling. Dat is ons geheimpje. Erewoord.' Hij steekt zijn hand uit, net zoals pa vroeger altijd deed.

Ik geef hem een hand en zeg zelfs op precies dezelfde toon als hij: 'Erewoord.' Er is geen excuus voor dat stomme gedrag.

Bekend staan als 'de grootste kansen verkwanselende nietsnut' van heel Richmond is een hele verantwoordelijkheid. Misschien komt het door die zeven minuten die ik mis. Misschien zou alles anders zijn als niet ik, maar Francis zeven minuten later was geboren. Dan zou ik bijvoorbeeld nog op school zitten. Maar ik ben nu eenmaal na hem gekomen, dus ben ik wat ik ben, een staljongen die paardenmest moet scheppen en tuingereedschap moet schoonschrobben bij de Hustings. Maar meestal vind ik het leuk. Neem maar van mij aan dat er een hele hoop dingen aan school zijn die ik kan missen als kiespijn. Neem dat maar van mij aan.

Hoe drukker je het hebt, hoe sneller de ochtend voorbijgaat, en voor je het weet is het tijd voor het ontbijt. Dat is het fijnste van bij de burens werken: tien meter door het steegje lopen, de hoek omslaan, het tuinhek door en als bij toverslag ben ik thuis. Pas als ik binnenkom, merk ik hoe koud ik het heb. Connie staat al achter het fornuis, Francis zit in zijn schooluniform thee te drinken; er hangt een geur van gebakken spek.

‘Zijn je handen schoon?’ vraagt Connie.

Met mijn reputatie heeft het geen zin om antwoord te geven, dus steek ik ze met de nagels naar boven uit.

‘Goed controleren, Connie,’ zegt Francis voordat hij een stuk toast met boter in zijn mond steekt. ‘Paardenmest in de keuken, dat kunnen we niet hebben. Misschien moet hij maar buiten eten. Past bij zijn positie.’

Nu zou ik willen dat ik mijn handen langer dan twee tellen onder de kraan had gehouden voordat ik wegging bij de Hustings. Ik zie iets onder mijn duimnagel zitten dat misschien wel, misschien niet afkomstig is van Charlie. En Connie is niet blind.

Ze pakt mijn handen, draait ze om en kijkt dan Francis aan. ‘Perfect,’ zegt ze en ze geeft me een kus op mijn kruin. Vervolgens haalt ze nog twee plakken spek uit de ijskist.

‘Je zou er goed aan doen zijn handen ook te controleren, Connie,’ zeg ik. ‘Want zijn hoofd ziet er hetzelfde uit als zijn achterwerk en dat kan voor verwarring zorgen als hij op de poepdoos zit.’

Dat was misschien niet zo’n snuggere opmerking, aangezien we zoveel op elkaar lijken dat we nauwelijks uit elkaar te houden zijn, maar het maakt niet uit, want zodra ik het heb gezegd, hoor ik een geluid achter me en ik weet dat het ma is. En het is ma, in haar zwarte jurk en witte schort, klaar om naar haar werk te gaan.

‘Wat zei je tegen Francis?’ vraagt ze.

‘Het is al goed, ma,’ zegt Francis. ‘Ik ben het gewend. Ik probeer erboven te staan.’

Ma knijpt haar ogen tot spleetjes en kijkt me aan. 'We wonen wel halverwege de heuvel, jongeman, en je praat alsof we nog steeds in de goot leven. Wacht maar tot ik straks thuiskom. Je bent niet te oud voor een pak rammel.' Dan ziet ze dat Connie de lapjes spek in de pan wil doen. 'Dat spek is voor Francis en mevrouw Keith.'

'Kit heeft al vanaf vier uur gewerkt,' zegt Connie.

'Francis moet 's ochtends spek eten, voor zijn hersenen. Kit mag blij zijn dat hij brood en reuzel krijgt met zijn gedrag.'

Connie doet het spek terug en haalt de reuzel uit de ijskist.

'Mevrouw Keith heeft vandaag wasgoed,' zegt ma. 'En vergeet de tafelkleden niet. En het strijkijzer is vuil. Maak dat schoon voor je begint. En strijk allebei de kanten zodat het borduursel mooi uitkomt.'

'Dat doe ik toch altijd?' zegt Connie.

'En zorg dat Kit hout hakt. Het is hier ijskoud,' zegt Francis. 'Als hij daar tenminste tijd voor heeft met al die andere klussen die hij moet doen, natuurlijk.'

'Okido,' zeg ik.

'Ik zou het vreselijk vinden om je te veel op te dragen,' zegt Francis. 'Doe alleen wat je kunt.'

Ik eet mijn brood met reuzel op en breng het bord naar het aanrecht.

'We willen niet dat je je over de kop werkt,' zegt Francis.

'Moet jij onderhand niet eens gaan?' vraagt Connie.

'Ik heb nog tien minuten,' zegt Francis. 'Fluwelen handschoenen, Connie, fluwelen handschoenen. Laat je niet door Kits nederige positie om de tuin leiden. Hij is zo teer als een bloempje.'

'Lief van je dat je aan je broer denkt,' zegt ma. 'Alleen jammer dat het mes niet aan twee kanten snijdt. Jammer dat niet alle jongens een goede opvoeding op prijs weten te stellen. Gladys zei dat ze vrijdag in Bridge Road jongens van St Kevin's College had gezien die hun stropdas hadden afgedaan.'

'Schandalig,' zegt Francis. 'Ik zal het broeder Cusack vertellen.'

'Ja vast,' zeg ik.

‘Sla niet zo’n toon aan, Christopher Luke Westaway,’ zegt ma. ‘Francis gedraagt zich tenminste verantwoordelijk, die heeft nog een beurs. En daarna krijgt hij een andere om aan de universiteit rechten te gaan studeren zoals we afgesproken hebben. Maar voorlopig hebben we mevrouw Keith nog steeds in de kost en moet ik de hele dag op mijn handen en knieën schoonmaken bij anderen, terwijl we zelf een meisje zouden moeten hebben. Je zus heeft haar kunstopleiding opgegeven. En dat allemaal doordat je vader duizelig is geworden.’

‘Geen zorgen, ma,’ zegt Francis. ‘Ik ben toch slim?’

‘Jij bent een brave jongen,’ zegt ma.

‘En morgen wordt het cricketteam gekozen. Dit jaar kom ik er zeker in,’ zegt Francis.

‘Bradman van het nationale team staat vast al te trillen op zijn benen,’ zegt Connie. Ze schuift het spek van Francis met een spatel heen en weer. Ik hoor het sissen; het ruikt heerlijk. ‘Cricket, is dat niet een beetje ongepast voor iemand die voorbestemd is om naar de universiteit te gaan?’ vraagt ze.

‘Dat denken er wel meer, maar dat is niet zo. Alle mensen die iets voorstellen, spelen cricket, heb ik ontdekt. Voor een kerel die iets wil bereiken in de wereld is het een voordeel om in het team te zitten.’ Francis pakt zijn mes en vork en werpt zijn stropdas over zijn schouder, klaar om aan te vallen zodra het spek op zijn bord ligt.

‘Als de wereld tenminste blijft zoals die is,’ zegt ma. ‘Die meneer Hitler. Joost mag weten waar die toe in staat is. De vorige keer zijn er jongens naar het front getrokken die niet veel ouder waren dan jij. Gebruikten de naam van hun moeder. Maar ik zou je nog liever boven het plafond verstoppen. Ik wil dat je veilig op school zit, ik wil niet dat je rondlummelt tot de oproep binnenkomt.’

‘Doe niet zo raar, ma,’ zegt Francis. ‘Die vervloekte rooien, díé moeten we in de gaten houden. Die goddeloze Ruskies. De moffen weten wel beter na de vorige keer. Iedereen zegt dat het zo’n vaart niet zal lopen.’

‘Praten ze zo op de universiteit?’ vraagt ma. ‘Let op je woorden, Francis. Hoe vaak moet ik je dat nog zeggen?’

Connie veegt haar handen af aan haar schort. ‘Wie is iedereen?’

‘Nou gewoon iederéén,’ zegt Francis. ‘Broeder Marlow, broeder Rahill.’

Connie gooit haar hoofd in haar nek en lacht. ‘O, nu begrijp ik het: iederéén. Alle deskundigen die kersvers van het Ierse platteland komen. Echte mannen van de wereld.’

‘Dat bewijst maar weer hoe onnozel jij bent. Het staat in *The Argus*. Meneer Chamberlain krijgt die kerels in Europa binnen een mum van tijd weer in het gareel. Zelfs meneer Menzies zegt dat.’

Ik weet niets van meneer Chamberlain, want de tijd dat ik zat te wachten tot vader thuiskwam zodat ik *The Argus* kon lezen die hij meebracht, behoort tot het verleden en ik heb niets te melden over Ruskies, vervloekte rooien of wat dan ook. Zo ziet mijn leven er niet meer uit, dat is het leven van Francis. Het enige wat ik weet is dat elke arbeidersjongen in Richmond toekijkt en afwacht. Bang dat er oorlog zal uitbreken, én bang dat dat niet zal gebeuren.

‘Ma,’ zeg ik. ‘Ik had het u al eerder willen vertellen, maar meneer Husting kan me elk moment in zijn winkel laten werken, dat merk ik aan hem. Dan koopt hij een stropdas en schort voor me en leert hij me alles over antiek.’ En dat is niet eens echt gelogen, want ik weet dat hij dat van plan is. Heeft hij me daarnet geen shilling gegeven?

‘Het is geen antiekhandel,’ zegt Francis. ‘Het is een uitdragerij, zelfs ma zegt dat.’

‘Niet waar,’ zeg ik. ‘Ze doen in meubels, porselein en ze verzorgen verhuizingen. Dat staat op de deur.’

‘O, maar dat vindt zij natuurlijk fantastisch,’ zegt ma. ‘Madame Ada Husting. Zou die het niet fantastisch vinden om jou de hele dag om zich heen te hebben en je te commanderen? Lekker de baas over ons spelen na al die tegenslagen. Wat heb ik verkeerd gedaan? Ik moet in het aangezicht van God hebben gezondigd. Ik zou anders niet weten waarom ik zo moet lijden.’

Opgelet jockeys, stewards en trainers: de race is van start. Als mijn moeder eenmaal over haar Lijden begint, komt er geen einde aan. Alle drie weten we dat we ons dan stil moeten houden en haar blik moeten mijden. Zelfs ademen kan je een donderpreek opleveren. Ik verroer geen vin, kijk naar beneden en kauw. Connie zet het bord met spek voor Francis neer, draait zich om en zet de ketel op het fornuis, zodat ze dadelijk kan afwassen. Vanuit mijn ooghoek zie ik Francis een dikke plak spek aan zijn vork prikken en er met zijn ogen opgeslagen naar de hemel smakkend op kauwen terwijl ma haar gezicht afveegt met haar schort en doorratelt.

Een van de klussen die niet te moeilijk worden gevonden voor mensen met een nederige positie zoals ik, is boodschappen doen. 's Middags ga ik voor Connie naar de slager in Bridge Road. Ze geeft me een lijstje, maar zonder ernaar te kijken weet ik dat er een schaapsnek, en spek voor Francis en mevrouw Keith op staan. Misschien ook nog worst. Ma wil niet hebben dat Connie me geld meegeeft, dus gaat alles op de lat.

Ik hou van de slagerij. Het slagervak is een mooi beroep. Wat heeft een slager aan school? Hij moet alleen een goed stuk vlees er meteen uit kunnen pikken, sterk zijn en met een potlood kunnen optellen in de kantlijn van de krant. Zelfs ik zou dat kunnen. Je krijgt een lang, blauwgestreept voorschot en een uitbeenmes. Soms is het zwaar werk: sjouwen met karkassen, messen aanzetten, tegels schrobben, de gehaktmolen schoonmaken en de ramen lappen, het bloederige zaagsel opvegen en schoon zaagsel strooien. Ik hou van de kleuren hier: het blauw en wit van de tegels, het rood van het bloed. Misschien zou ik als bezorgjongen kunnen beginnen. Misschien zou ik een fiets kunnen krijgen en vlees en ham en in papier verpakte, losse eieren rondbrengen.

'Loop je weer te dromen?' De slager trekt een wenkbrauw op.

‘Yep.’ Ik pak het vlees, dat in wit papier is verpakt, en als ik de deur opendoe, tinkelt het belletje alsof het me toelacht.

Het is al laat. Ik kan er maar beter voor zorgen dat ik thuis ben voordat de bel van de ambachtsschool gaat, dus loop ik door Bridge Road en zigzag om de arme kerels heen die staan te paffen op de stoep voor de kroeg, omdat het daar naar bier ruikt. Ze doen me aan vader denken en sommigen knikken naar me en vragen: ‘Hoe gaat het met de familie, Kit?’ terwijl iedereen over de oorlog praat die binnenkort uitbreekt, dat het een complot is tegen de arbeiders, en als een arbeider knik ik terug, en net als ik Church Street in wil slaan, hoor ik haar al nog voor ik haar zie, een stem als het winkelbelletje bij de slager, maar dan lieflijker. Dat ik uitgerekend haar moet tegenkomen terwijl ik met een pak gevulde varkensdarmen rondloop. Wat doet ze hier op dit uur van de dag? Ik schiet het portiek van een stoffenwinkel in en piep voorzichtig met mijn hoofd om de hoek, en als ik een glimp opvang van een paar glanzende schoenen en dikke zwarte kousen, weet ik dat zij het is. Ze staat boven aan de steeg met iemand te praten. Hoe moet ik nu thuiskomen? Als ik terugga en door het volgende steegje naar huis ga, kom ik te laat, maar als ik doorloop ziet ze me – en wat moet ik dan?

Dus wacht ik en na een tijdje hoor ik haar lach niet meer. Als ik opnieuw met mijn hoofd om de hoek piep, is ze godzijdank weg, dus loop ik het steegje in, maar dan zegt iemand ineens iets, en daar schrik ik zo van dat ik het vlees op de kasseien laat vallen.

‘Hallo,’ zegt ze.

‘Jeetje.’ Ik leg mijn hand op mijn borst. ‘Maar goed dat ik geen zwakke rikketik heb.’ Ik raap het vlees op; er zit wat zand op het papier, maar niemand die dat zal opvallen. Extra mals gemaakt, gratis en voor niks.

‘Jij bent toch de broer van Francis? Ik ben Annabel Crouch.’

Terwijl ik zeg dat ik het leuk vind haar te ontmoeten, lukt het me mijn lach in te houden. Ik ben Annabel Crouch, zegt ze, alsof ik haar niet elke zondag in de kerk heb gezien sinds zij en haar vader hier zijn komen wonen. Alsof niet alle jongens die een ro-